Hedelmän- ja Marjanviljelijäin liitto ry

Viljatie 4 C
00700 Helsinki

Puhelin (09) 5841 6534
Fax (09) 5841 6555

EDUSKUNTA

Maa- ja Metsätalousvaliokunta

Asia: HE 80/2017 vp

Asiantuntijakuuleminen hallituksen esityksestä laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijänä työskentelyä varten

Hedelmän- ja Marjanviljelijäin Liitto on marjojen ja hedelmien tuotantoa harjoittavien yrittäjien toimialajärjestö. Järjestömme haluaa tuoda esille hallituksen esityksestä (HE 80/2017 vp) seuraavia näkökohtia.

Pidämme kausityönteon työlupien saannin helpottamista kaivattuna uudistuksena. Vaikka sadonkorjuun työsuhteet valtaosalla marjatilojen työntekijöistä kestävätkin vain muutamia viikkoja, ja ne voidaan hoitaa kolmansista maista tulevalla työvoimalla viisumien perusteella, (enintään 3 kk, ulkomaalaislaki) on tiloilla silti tarvetta myös pidemmille 3-9 kuukauden työsuhteille. Työvoimaa tarvitaan kevättöistä syystöihin saakka. Etenkin marjanviljelyssä yleistynyt kausihuoneviljely edellyttää kausityötä huhtikuulta aina lokakuulle saakka. Pidempiin työsuhteisiin syntyy tarvetta myös viljeltäessä ns. pitkän varastoinnin tuotteita kuten omenaa. Tällöin kausityön tarve alkaa kesällä ja jatkuu sadon pakkaus- ja lajittelutyönä joulukuulle asti.

Pidämme erityisen tärkeänä, että EU-alueella työvoiman saatavuus on kilpailijamaidemme kanssa samaa luokkaa. Elintarvikekaupoissa tuoreet kotimaiset marjat ja omenat kilpailevat samasta hyllytilasta tuontielintarvikkeiden kanssa. Pidämme kohtuullisena, että jo muutoinkin vaikeata kilpailuasemaamme ei horjutettaisi enää viranomaispäätöksillä.

Lain sisällön tarkempi kommentointi ja näkemyksemme tulevat mielestämme riittävän tarkasti esille alamme työmarkkinaosapuolen Maaseudun Työnantajaliiton lausunnossa. Myös lain valmistelun yhteydessä olemme olleet yhteydessä Maaseudun Työnantajaliittoon ja tästä syystä tukeudumme heidän tekemäänsä lausuntoon emmekä esitä tässä yhteydessä siitä poikkeavia näkemyksiä.

Arvostamme sitä, että uudessa kausityöntekoa koskevassa laissa tunnustetaan marjan- ja omenantuottajien kolmansista maista tulevan kausityön tarve. Kotimaassa ei ole enää 2000 -luvulla ollut saatavilla työvoimaa sadonkorjuutyöhön juuri lainkaan, vaan on jouduttu turvautumaan ulkomaiseen työvoimaan. Myöskään EU-alueelta saatava työvoima ei ole täyttänyt tätä sadonkorjuuseen ja hoitotöihin liittyvää saatavuusongelmaa. Vastaavanlainen kehitys on aiemmin tapahtunut muissakin EU:n jäsenmaissa. Tällä hetkellä marjan- ja hedelmäntuotanto työllistää kausitöihin noin 7000-8000 kolmansista maista tulevaa henkilöä kesäkauden aikana. Tyypillinen työsuhde on kahdesta viikosta kuuteen kuukautta riippuen tilan tuotantomenetelmästä. Toimialamme tuotannon arvo on tuottajahinnoin laskettuna 70 - 110 miljoonaan euroa (alv 0 %).

Edustamamme toimialan työvoiman saatavuus helpottui merkittävästi, kun 1.5.2004 alkaen ulkomaalaislakiin tehty muutos salli ulkomaalaisen työntekijän tehdä sadonkorjuutyötä enintään 3 kuukautta ilman oleskelulupaa. Tämä joustava mahdollisuus on ehdottomasti säilyttävä jatkossakin. Käytäntö on toiminut hyvin sekä työnantajien, työntekijöiden että viranomaisten kannalta. Perheviljelmäpohjainen marjan- ja hedelmänviljely ei kestä raskasta lupamenettelyyn liittyvää byrokratiaa ja kalliita työlupamaksuja, kun sadonkorjuutyön kesto on esim. puutarhamarjoilla pääsääntöisesti vain 3-5 viikkoa.

Myös pidempikestoisten kausitöiden (3-9 kuukautta) osalta on tärkeää, että kausityölupien hakemista helpotettaisiin nykyisestä. Lakiehdotuksessa esitetään työlupien käsittelyajaksi maksimissaan 90 vuorokautta. Pidämme esitettyä käsittelyaikaa liian pitkänä. Esitämme maksimikäsittelyajaksi 45 vuorokautta.

Marja- ja hedelmätilan kannalta on järkevää, että kausityöntekijä voisi työskennellä joustavasti useina sesonkeina peräkkäin samalla tilalla. Kaikkien osapuolten kannalta olisi helpompaa, että maahan saapuva kausityöntekijä tuntee tilan käytännöt sekä Suomen työelämän pelisäännöt. Kausityöntekijän maahantuloa useana vuonna peräkkäin tulisikin helpottaa lupamenettelyn osalta. Vähintään kolmelle kaudelle myönnettävä kausityölupa vähentäisi kaikkien osapuolten byrokratiaa merkittävästi.

Kausityödirektiivi velvoittaa jäsenmaita helpottamaan niiden kausityöntekijöiden tuloa, jotka ovat työskennelleet kausityössä ainakin kerran edeltävien viiden vuoden aikana myöntämällä useampi kausityölupa yhtenä hallinnollisena päätöksenä. Lakiesityksessä esitetään kuitenkin vapautusta ainoastaan yhden asiakirjan, majoitusta koskevien selvitysten toimittamisesta. Mielestämme tämä ei helpota riittäväsi kausityöntekijän maahantuloa.

Työehtojen ja majoituksen tarkastelu lupia myönnettäessä on oltava alan työehtosopimuksen mukaisia ja majoitustilavaatimusten osalta määritelty siten yhdenmukaisesti, että ne eri puolilla Euroopan unionin jäsenmaita kohtelevat tuottajia tasavertaisesti.

Vaikka mahdollisuus tehdä työtä kolme kuukautta ilman työntekijän oleskelulupaa on ollut toimiva käytäntö, on viisumin viimeinen voimassaolopäivä aiheuttanut kuitenkin ongelmia joustamattomuutensa takia tavallista myöhäisempinä, pitkän sesongin vuosina. Tällainen tilanne syntyi kuluvana vuonna. Kolmen kuukauden viisumit umpeutuivat aikaisin tulleiden osalta jo heinäkuussa, vaikka marjakausi venyi elokuulle. Kolmen kuukauden viisumi tulisi voida muuttaa nopeutetulla käsittelyllä kausityöluvaksi. Näin yrittäjien ei tarvitsisi aloittaa uutta, taloudellisia vahinkoja ja kohtuuttomasti resursseja syövää uusien kausityöntekijöiden rekrytointia kesken kiireisen sadonkorjuusesongin.

Helsingissä 15. pnä syyskuuta 2017

HEDELMÄN- JA MARJANVILJELIJÄIN LIITTO ry



Hannu Salo

toiminnanjohtaja, puutarhaneuvos